

Nehéz időkben kell hinni a régi ideálokban . . .

Hősök napjára
Írta: dr. Fábián Béla.

Május utolsó vasárnapján sütött a nap. Hosszú, vizes, esős tavasz után aranyos sugárkévék ömlöttek a földre, hogy meg-aranyozzák azoknak sírját, akikre minden esztendőben fájó szívvel, szeretettel visszagondolunk. A magyar zsidóság a hősi halottak temetőjébe zárandokolt ezen a napon, hogy lerója hódolatát azok előtt, akiknek vére pirosra festette a világháború harctereit, hol hősi harcok árán meg akarták menteni a magyar határokat.

* * *

Könnyű világokban, mikor süt a nap, mikor nincsenek világrengető problémák, mindenki könnyen teljesítheti kötelességét. A férfiről akkor derül ki, hogy férfi, mikor olyan feladatokkal kerül szembe, melyeknek megoldása a férfi büszkesége. A lelkek megtorpanása idején kell megmutatkozni mindannak, ami a mi lelkünkben lakozik. Láttam megtört lelkeket, láttam fiatalokat, akik megtorpantan néztek bele a jövőbe, ahol semmit sem láttak és láttam férfiakat, akik megállták helyüket akkor, amikor a tömegek, mint a szélütöttek tévelyegtek elvesztett ideáljaik látára és nem találtak maguknak új ideálokat. Soha nem fogom elfelejteni a minden hősovánál nagyobb hősök küzdelmét a przemysl-i előtéri állásokban, amikor már két hét óta nem volt mit enni. Nem volt mit enni és a dombokról szedték össze az elesett lovak csontját, hogy az meleg vízben kifőzve, legalább látszatát adja annak, hogy a katonák nemcsak meleg vizet kapnak. A hősök nem vesztették el lelküket és amikor ki lett adva a parancs, hogy ki kell törniök Przemyslből, a kiéhezett, csonttá fagyott emberek kezükbe fogták a Mannlichert s hitében annak, hogy szent ügyért harcolnak, rohantak szembe az orosz hajóágyúkkal.

Hogy a lelkek megtorpanása mit jelent, azt láttam akkor is, mikor Oroszországban megkezdődött a bolsevista propaganda és a lelküket veszített katonáknak, akik úgy hitték, hogy minden kapcsolatuk otthonukkal megszakadt, akik a hazavágyódás betegek voltak, akik a hírnélküliség áldozatai voltak, azokat csábították befelé a vörös hadseregbe. A „Szibériai újság”-ba írtam akkor cikkeket és soha nem felejttem el azt a lelki hatást, amelyet 1917 karácsonyára írott cikkem előidézett. „Fekete lövés” címmel írtam a szibériai újságba karácsonyi vezércikket. Megírtam benne, hogy nehéz időkben megtorpanni nem szabad. Nehéz időkben régi ideálokat feladni nem szabad. *Nehéz időkben kell hinni a régi ideálokban, mert az ideálok éppen a nehéz időkben kell, hogy tűzállóknak mutatkozzanak-*

Ezekben a nehéz időkben, amelyekben mi élünk most, meg

kell mutatnunk, hogy a mi ideáljaink tűzállóak. Meg kell mutatnunk, hogy a mi lelkünk tűzálló, meg kell mutatnunk azt, hogy bárhogy szakadjon az ég, bárhogy zuhogjanak fejünk és családunk, családunk és hitfelekezetünk minden tagja felett a sors szörnyű kovácsának szörnyű ütései, mi a mi ideáljainkból nem engedünk.

Mik a mi ideáljaink?

Az apáink ideáljai, hithűség, nemzethűség, tisztaság és tisztesség.

Ha százszor sanyarú is az életünk, ha százszor meg akarják is tagadni a mi magyarságunkat és meg akarják velünk tagadtatni a mi magyarságunkat, mi nem fogunk azon az úton járni, amelyet nekünk előírnak. Mi megmaradunk ugyanolyan magyaroknak, mint amilyen magyarok voltak a mi apáink és amilyenek voltak a mi nagyapáink. Minket nem lehet kényszeríteni arra, hogy mi megtagadjuk azt a magyarságot, amely az 1848-as szabadságharcban és a világháború vérzivataraiiban kiállotta a próbát. Óva intem minden zsidó testvéremet, ne üljön fel a kívülről és a belülről jövő propagandának. Ne akarja ugyanazt, amit a mi ellenségeink akarnak, akik ezekben a nehéz időkben akarják ránkbizonyítani, hogy lám az első próbánál, a szenvedések próbájánál a zsidóság megbukott. Hittestvéreink felé ezen a napon, a zsidó hősök emlékének napján azt üzenem: Bátorság, kitartás, ugyanúgy viselkedjenek, mint ahogyan viselkedtek mostanáig, magyarságunkat tőlünk nem veheti el senki, csak gyávák és kislelkűek dobják azt el maguktól.

És ezen a napon mondom, hogy gyávák és kislelkűek azok is, akik a megpróbáltatások idején el hagyják őseik hitét, elhagyják azt a hitet, amelyhez minden tradíciójuk fűződik, azt a hitet, amelyben őseik éltek és őseik szenvedtek.

S azt merem állítani, hogy magyar szempontból is százszorta megbízhatóbb az, aki mindemellett a megrázkódtatások idejében kitart, mint aki konjunkturális nyereség reményében őseinek hitét elhagyja. Magyar szempontból és nemzeti szempontból az a megbízható, az mutatja bátorságát, az mutatja lelkének hűségét, aki a megpróbáltatások idejében hite mellett kitart. Aki hite mellett égzengések idejében kitart, az nemzetének megpróbáltatása idején ki fog tartani nemzete mellett is.

Tisztaság életünkben, tisztesség cselekedeteinkben, kifogástalan viselkedés mindenütt az egész vonalon, akkor leszünk méltóak azokhoz, akik vérükkel áztatták meg ezt a magyar földet. Az ideálok melletti kitartás csillogó szemmel bízva a jövőben, az az egyetlen út, amelyen a magyar zsidóság haladhat.

A lengyel demokrata Franz Smolka 50 éven át volt elnöke az osztrák parlamentnek. Jubileumán az egyik szónok, Adalbert Dziedziczycki gróf, így élcel:

– Az a mese járja, hogy minden nagy ember születésekor megjelenik a múzsa és csókjaival jelöli ki az újszülött életének és teremtő erejének irányát. Ha szájon csókolja a gyermeket, a nemzetnek nagy költője született. Ha homlokon csókolja, nagy gondolkodó válik belőle. Ha a szemét éri múzsa csókja, zseniális festő lesz, ha fülét, nagy zenész vagy zeneszerző... Ó mondd meg nékem Franz Smolka, aki kerek 50 éven át ültél a Reichsrat elnöki székében, ó mondd *meg* nekem, hol csókolt meg *téged* a múzsa?